

Overzicht opties fiscaal klimaatbeleid

Overzicht fiscale klimaatmaatregelen CA

Maatregel	Invoeringsdatum	Status
Autobelastingen		
Betalen naar Gebruik	2030	Apart wetstraject
Afbouw bpm vrijstelling bestelauto ondernemers (nul in 2026) (uiterlijk BP23)	2024 - 2026	BP23, invoering 2025 en CO2-grondslag
Energiebelasting – tariefsaanpassingen (uiterlijk BP23)	2023	BP23, tariefschuif hogere schijven 1 jaar later (2024)
Energiebelasting - structuuraanpassingen		
Afschaffen vrijstellingen voor metallurgische en mineralogische procedés	2025	BP24
Beperken inputvrijstelling elektriciteitsproductie (van toepassing op o.a. wkk's)	2025	BP24
Afschaffen verlaagd tarief glastuinbouw	2025	BP24
CO₂-heffing		
CO ₂ -heffing aan de marge aanscherpen (uiterlijk BP23)	2023	BP23, alleen dispensatierechten verlaagd (geen update tarief)
CO ₂ -minimumprijs introduceren	2023	BP23, evaluatie prijspad toegezegd
Vliegbelasting (tarief verhogen, 400 mln.) (uiterlijk BP23)	2023	BP23
Budget EIA (-50 mln.) en MIA (-30 mln.) verhogen	2025 (MIA) en 2024 (EIA)	Met MJN23 budget extra verhoogd

Vorbereiding voorjaar: IBO en Klimaatfonds (1/2)

- › **Het IBO Klimaat is in maart klaar en levert het volgende op:**
  - **Inschatting** van het **reductiegat** om de 55% - 60% reductiedoelstelling in 2030 te realiseren. PBL heeft namelijk nog niet alle CA-maatregelen meegenomen in raming.
  - **Aanbevelingen** hoe met extra **normerend** en **beprijzend beleid** het reductiegat kan worden gedicht. Hierbij wordt koppeling met het Klimaatfonds gelegd. Naar verwachting zijn ingrijpende maatregelen en moeilijke politieke keuzes nodig.
  - **Algemene aanbevelingen** hoe **knelpunten** kunnen worden opgelost en het klimaatbeleid kan worden verstevigd.

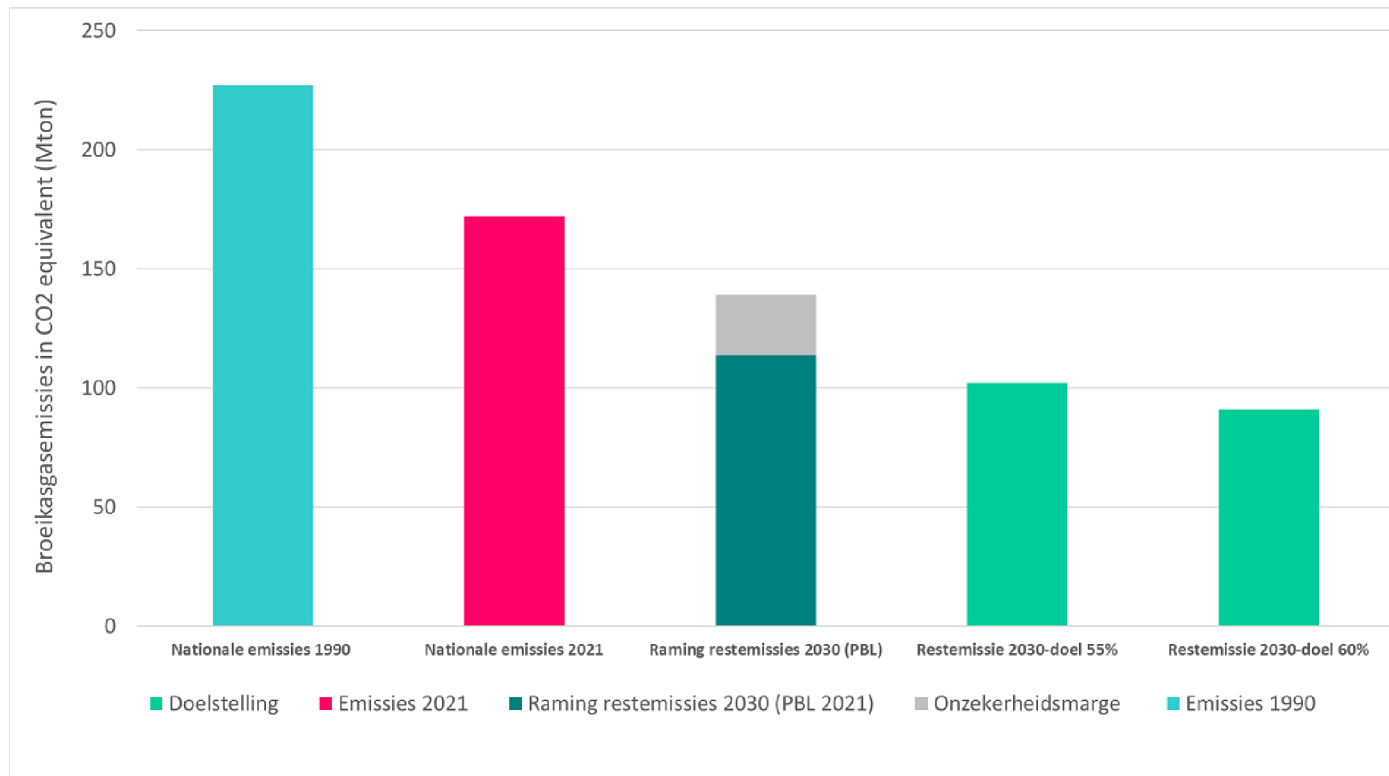
Vorbereiding voorjaar: IBO en Klimaatfonds (2/2)

- › **Uitwerking en toets middelen Klimaatfonds is medio februari klaar:**
  - Het Klimaatfonds is in het coalitieakkoord afgesproken bedraagt in totaal **34 miljard euro**.
  - Over een **groot deel van de middelen (29,6 miljard)** moet **besluit** worden genomen over de **besteding**. In het CA is het budget wel grofweg verdeeld tussen: kerncentrales, CO₂-vrije gascentrales, stimulering productie duurzame energiedragers zoals waterstof (vroeg fase opschaling), investeringen energie-infrastructuur, maatwerkafspraken industrie, nationaal isolatieprogramma gebouwde omgeving en stimulering warmtepompen.
  - Departementen hebben hiervoor **voorstellen** uitgewerkt, die nu worden **getoetst** door **PBL**.

Doorkijk - PBL-raming nationale CO₂ emissies

- > **Afspraak CA:** sturen op 60% emissiereductie in 2030, in Klimaatwet 55% opnemen.
- > **Raming PBL 2030:** CO₂-uitstoot daalt naar 114 tot 139 Mton.
- > **Maximale uitstoot bij 55%:** 102 Mton
- > **Maximale uitstoot bij 60%:** 91 Mton
- > Reductiegat tot doelstelling is groot.
- > **Kanttekening:** nog niet alle CA-maatregelen meegenomen. In IBO Klimaat nieuwe inschatting, maar gat blijft waarschijnlijk groot.

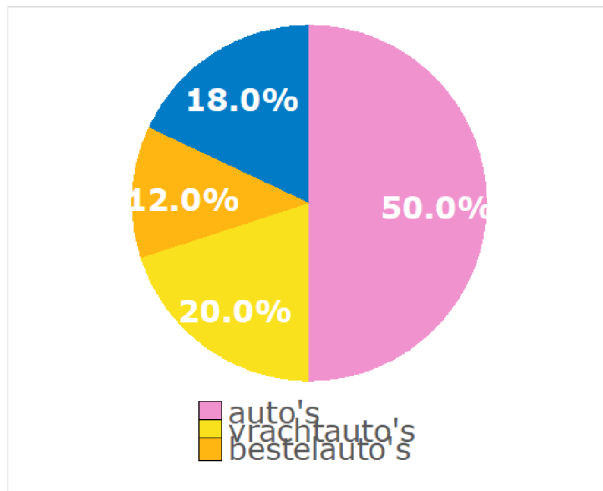
Doorkijk – mogelijke extra fiscale maatregelen

- > In de hiernavolgende slides zijn per sector de belangrijkste emissiebronnen weergegeven.
- > Daarnaast is per sector een groslijst met mogelijke aanvullende fiscale maatregelen opgenomen.
- > Een groot deel van deze maatregelen wordt op dit moment in het IBO Klimaat nader uitgewerkt en getoetst op o.a. CO2-effect, lastendruk en uitvoerbaarheid.

Mobiliteit - wegverkeer

Uitstoot mobiliteit 2021 *

NB: Met name personen- en bestelauto's kennen een lange levensduur (personenauto gemiddeld 18 jaar), waardoor met name bij deze auto's het beleid erop gericht is om verduurzaming van wagenpark te versnellen. De levensduur van vrachtauto's is veel korter (meer kilometers in korte tijd).

Reductie door

1. Schoner wagenpark
2. Minder gereden km
3. Modaliteitsverandering

Mogelijke aanvullende fiscale maatregelen

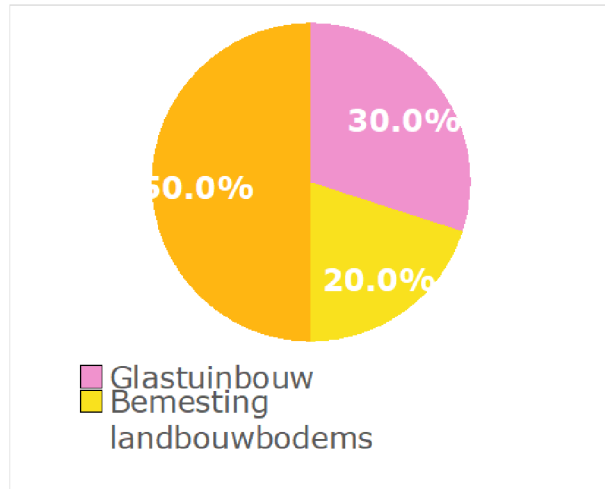
- Behalve Betalen naar Gebruik en bpm bestelauto is in het coalitieakkoord weinig beleid afgesproken om extra CO2 te reduceren in mobiliteitssector. De reductie blijft daarom achter.
- **Fiscaal beleid blijft belangrijkste instrument om extra reductie te realiseren. Grootste potentieel bij personenauto's. Mogelijke maatregelen:**
  - Aanscherping Betalen naar Gebruik: o.a. maximale korting voor elektrische auto's of afschaffen verlaagd tarief bestelauto ondernemers.
  - Bpm: tarief voor fossiele personenauto's en/of bestelauto's verhogen
  - Verhoging brandstofaccijnzen
  - Beperken aftrekbaarheid kosten fossiele auto's in winstbelasting
  - Korting voor EV in vorm van lagere bijtelling of lagere motorrijtuigenbelasting.
- **De Europese CO₂-normen zijn daarnaast ook een belangrijke motor achter de verduurzaming van het wagenpark**

** De uitstoot van vliegverkeer en scheepvaart zijn hier buiten beschouwing gehouden. Reden is dat deze uitstoot niet of maar beperkt doorwerkt in de nationale doelen. Om de opwarming van de aarde te beperken is reductie in deze sectoren hard nodig aangezien de uitstoot substantieel is en groeit in de prognoses. In het Ff55-pakket zitten maatregelen gericht op de sectoren. Op nationaal niveau kan **de vliegbelasting** verder worden verhoogd.*

Landbouw

Uitstoot landbouw 2021

NB 1. Deel van emissie door bemesting landbouwbodems is ten behoeve van veehouderij.

NB 2. Er is grote overlap tussen de milieudoelstellingen in de landbouwsector. Het stikstofpakket dient zo te worden vormgegeven dat ook de klimaatdoelen, doelen uit de kaderrichtlijnwater, etc. worden meegenomen.

Reductie door

In glastuinbouw:

1. Andere soorten telen
2. Elektrificatie/warmtenet
3. Energiebesparing

Veehouderij:

1. Technische aanpassingen stallen
2. Minder vee
3. Minder mest aanwenden op land

Mogelijke aanvullende fiscale maatregelen

- De broeikasgasuitstoot in de veehouderij en akkerbouw wordt op dit moment niet beprijsd.
- Een groot deel van de CO₂-reductie in veehouderij/akkerbouw (5 Mton, in CA afgesproken) wordt verwacht van het NPLG. Dit is echter zeer onzeker en afhankelijk van de provinciale gebiedsplannen.
- In de glastuinbouwsector worden de emissies nu vrijwel niet beprijsd, maar dit gaat veranderen met de afgesproken hervorming van de energiebelasting (beperken inputvrijstelling en afschaffen verlaagd tarief GTB). Dit is zeer effectief in het realiseren van de CO₂-reductie, maar leidt wel tot een forse lastenstijging.

Opties voor extra fiscale maatregelen GTB:

- Energiebelasting aardgas verder verhogen/introductie minimumprijs aardgas
- Energiebelasting elektriciteit verlagen
- Fiscale heffing aan de marge, met stevigere maatvoering dan convenant

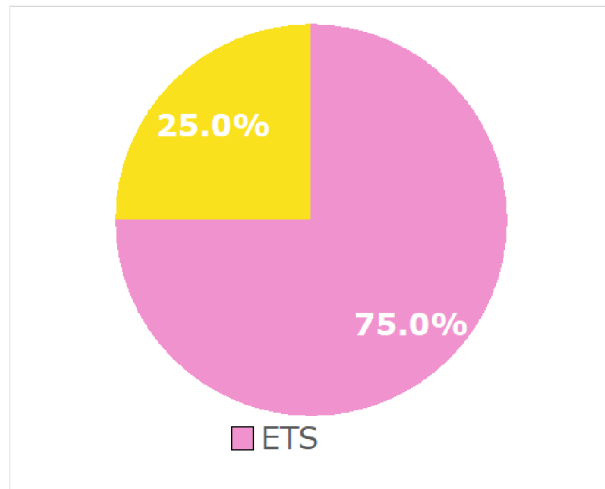
Opties extra fiscale maatregelen veehouderij/akkerbouw

- Kunstmestbelasting,
- Heffing per dier
- Emissieheffing aan de marge (doelsturing) en monitoren emissies
- Consumptiebelasting vlees/zuivel (met name mondiale emissiereductie)

Industrie

Uitstoot industrie 2021

NB: Randvoorwaarde voor CO₂-reductie is dat er voldoende duurzame energiedragers en energie-infrastructuur beschikbaar zijn. In het CA is hier middels het Klimaatfonds geld voor gereserveerd.

Reductie door

1. CCS
2. Elektrificatie
3. Waterstof
4. Proces-efficiëntie
5. Energie-besparing

Mogelijke aanvullende fiscale maatregelen

- Voor het ETS-deel van de industrie zijn al veel beprijzende maatregelen genomen, zoals het Europese ETS en de CO₂-heffing industrie. Daarnaast met o.a. SDE++ en klimaatfonds (aanleg infra, productie duurzame energiedragers, maatwerkafspraken) veel subsidiemiddelen beschikbaar.
- Het aantal borgende maatregelen in niet-ETS industrie is beperkt. Belangrijkste beprijzingsmaatregel is de energiebelasting.

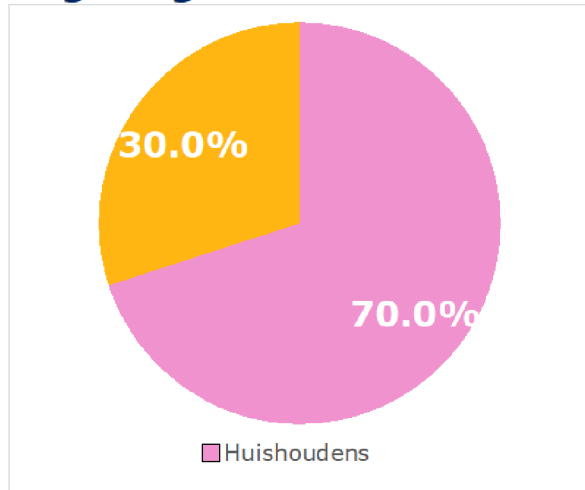
Mogelijke aanvullende fiscale maatregelen:

- Aanscherping CO₂-heffing industrie 2030: huidig tarief niet voldoende voor reductiedoel CA (4 Mton). Daarnaast verdere aanscherping mogelijk als hogere reductie industrie wenselijk is.
- Verlenging CO₂-heffing industrie na 2030
- Energiebelasting aardgas verhogen/minder degressief maken of omvormen tot minimumprijs.
- Energiebelasting elektriciteit verlagen.
- Nieuw verlaagd tarief in energiebelasting voor waterstof
- Huidige vrijstellingen (o.a. in energiebelasting, accijnzen en kolenbelasting) voor non-energetisch verbruik afschaffen (onderdeel van de zogenoemde fossiele fiscale subsidies).
- Circulaire plasticheffing

Gebouwde omgeving

Uitstoot gebouwde omgeving 2021

NB: Onder de dienstensector valt ook maatschappelijk vastgoed, zoals scholen en zorginstellingen. De uitstoot van gebouwen van bedrijven buiten de dienstensector (zoals landbouw en industrie), worden toegerekend aan de uitstoot van die sector).

Reductie door

1. Energiebesparing (o.a. isolatie)
2. Duurzamere energiebronnen: o.a. warmtenet, warmtepomp

Mogelijke aanvullende fiscale maatregelen

- Voor de gebouwde omgeving is in het coalitieakkoord een uitgebreid extra pakket aan maatregelen afgesproken. Het beoogde reductieniveau ligt hoger dan in andere ESR-sectoren, zoals mobiliteit en landbouw.
- Door hoge energieprijzen is verduurzaming in stroomversnelling geraakt. Maar: richting 2030 dalen prijzen weer fors.
- In het BP2023 is een tariefschuif tussen aardgas en elektriciteit doorgevoerd. Tarief aardgas ligt relatief hoog vergeleken met andere Europese landen.

Mogelijke aanvullende fiscale maatregelen:

- Verlaging energielasting elektriciteit
- Verhoging energielasting aardgas, afhankelijk van ontwikkeling aardgasprijs (huidige besparingsprikkels vasthouden)
- Differentiëren hypotheekrenteaftrek naar energielabel.

Overzicht mogelijke aanvullende fiscale maatregelen

Tariefaanpassing bestaande belasting	Grondslagverbreding/ Hervorming bestaande belasting	Nieuwe belasting
Energiebelastingtarief aardgas verhogen/elektriciteit verlagen/tariefstructuur minder degressief	Vrijstellingen in o.a. kolenbelasting, energiebelasting en accijnzen voor non-energetisch verbruik afschaffen	Betalen naar Gebruik *: maximale tariefkorting EV en verlaagd tarief bestelauto ondernemers afschaffen
Bpm fossiele personenauto's en/of bestelauto's verhogen	Dynamische energiebelasting aardgas op basis van marktprijs en gewenste minimumprijs aardgas	Fiscale heffing aan de marge glastuinbouw *
Korting in bijtelling voor EV	Verlaging tarief energiebelasting waterstof	Consumptiebelasting vlees/zuivel
Korting in motorrijtuigenbelasting voor EV	Beperken aftrekbaarheid kosten fossiele auto's in de winstbelasting	Belasting per dier
Verhoging brandstofaccijnzen	Hypotheekrenteaftrek differentiëren naar energielabel	Emissiebelasting aan de marge veehouderij/akkerbouw
Aanscherping CO ₂ -heffing industrie (verlaging dispensatierechten/verhoging tarief)	Hervorming vliegbelasting: transferpassagiers en privéjets in grondslag opnemen of tariefdifferentiatie naar afstand	Circulaire plasticheffing
Verhoging tarief vliegbelasting		Kunstmestbelasting

* *Betalen naar Gebruik is afgesproken in CA. In convenant glastuinbouw is individueel sectorsysteem afgesproken, maar vormgeving is nog niet duidelijk (advies is fiscale heffing aan de marge)*

Bijlage

opties fiscaal klimaatbeleid

Overzicht fiscale klimaatmaatregelen - 1

	Soort belasting	Doel	Grondslag	Vrijstellingen/ uitzonderingen	Tarief	Verandering	Sector
Belasting van Personenauto's en Motorrijwielen (bpm)	Belasting bij aanschaf	<ul style="list-style-type: none"> • Verkoop emissievrije auto's stimuleren (personenauto's) • Opbrengst	<ul style="list-style-type: none"> • Personenauto: CO₂-uitstoot • Bestelauto: Catalogusprijs	<ul style="list-style-type: none"> • Vrijstelling vaste voet voor emissievrije personenauto's (t/m 2024) • Bij import leeftijdskorting (afschrijving) • Teruggaafregelingen voor bijzondere voertuigen (o.a. ambulances, gehandicaptenvervoer)	<ul style="list-style-type: none"> • Personenauto: progressief tarief op basis van CO₂ • Bestelauto: 37,7% van nettocatalogusprijs (voor benzine min 1283 euro, voor diesel plus 273 euro)	BP23: <ul style="list-style-type: none"> • Bpm vrijstelling bestelauto's voor ondernemers vervalt per 1-1-2025 • Grondslag wordt aangepast naar CO₂-uitstoot per 1-1-205	Mobiliteit
Motorrijtuigenbelasting (mrb)	Belasting op bezit	<ul style="list-style-type: none"> • Opbrengst • Bezit emissievrije auto's stimuleren	<ul style="list-style-type: none"> • Gewicht en brandstof	<ul style="list-style-type: none"> • Vrijstellingen en kwarttarieven voor bijzondere voertuigen (o.a. campers, taxi's, etc.) • Korting voor elektrische auto's (t/m 2025)	<ul style="list-style-type: none"> • Tarieftabel op basis van gewicht, met fijnstoftoeslag en brandstoftoeslag	Vanaf 2030: omvorming naar betalen naar gebruik	Mobiliteit
Brandstofaccijnzen	Belasting op verbruik brandstof	<ul style="list-style-type: none"> • Beprijzen extern effect – zuinig omgaan met brandstof • Opbrengst	<ul style="list-style-type: none"> • Per 1.000 liter (benzine en diesel) • Per 1.000 kg (LPG en zware stookolie)	<ul style="list-style-type: none"> • Bunkeren (minerale oliën die worden gebruikt voor de aandrijving van schepen)	<ul style="list-style-type: none"> • Benzine (€ 823,71 (1-1-2022)) • diesel (€ 528,46 (1-1-2022)), LPG (€ 359,85 (1-1-2022)) • Zware stookolie (€ 38,86)	Niet voorzien	Mobiliteit
Bijtelling in de LH/IB	Belasting op gebruik	<ul style="list-style-type: none"> • Loon in natura belasten • Doel korting is stimulering emissievrije auto's	<ul style="list-style-type: none"> • Catalogusprijs	<ul style="list-style-type: none"> • Korting voor emissievrije auto's	<ul style="list-style-type: none"> • Regulier: 22% bijtelling • Korting EV (2022): 6-procentpunt (16%-bijtelling).	Korting loopt af per 1 januari 2026.	Mobiliteit

Overzicht fiscale klimaatmaatregelen - 2

Maatregel	Soort belasting	Doel	Grondslag	Vrijstellingen/uitzonderingen	Tarief	Verandering	Sector
Energiebelasting (EB)	Verbruiksbelasting	<ul style="list-style-type: none"> • Opbrengst • Energiebesparing • Beprijzen uitstoot • Elektrificatie (nieuw per BP23)	<ul style="list-style-type: none"> • Levering van gas per M³ • Levering van elektriciteit per kWh aan eindeverbruiker	<p>Inputvrijstelling voor:</p> <ul style="list-style-type: none"> • het opwekken van elektriciteit • WKK <p>Vrijstelling voor:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Metallurgische processen (elektriciteit en aardgas) • Mineralogische processen (aardgas) • Chemische reductie en elektrolyse (elektriciteit) • Niet-energetisch verbruik (aardgas) • Doorlevering • Levering aan energieopslagfaciliteit <p>Teruggaafregelingen voor:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kerken en bepaalde non-profit organisaties <p>Salderingsregeling (vrijstelling teruggeleverde stroom aan het net):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wetsvoorstel voor afbouw en afschaffen (per 2030) is aangeboden aan de Tweede Kamer. <p>Verlaagd tarief:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Glastuinbouw • Publieke laadpalen (loopt af per 2023) • Walstroom	<ul style="list-style-type: none"> • Kent een degressieve tariefstructuur met aparte tarieven voor gas en elektriciteit • Heffingskorting per aansluiting op het net	<p>BP 23</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tariefswijziging over periode 2023-2030 • Schijf gas-elektriciteit: Gas wordt zwaarder belast en elektriciteit wordt lichter belast <p>BP24 gaat in per 1-1-2025</p> <ul style="list-style-type: none"> • Afschaffen vrijstellingen voor metallurgische en mineralogische procedés • Beperken inputvrijstelling WKK's • Afschaffen verlaagd tarief glastuinbouw <p>Wetsvoorstel in de TK voor afbouw salderingsregeling per 2023</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Gebouwde omgeving • Landbouw • Industrie • Elektriciteitssector • mobiliteit

14

Overzicht fiscale klimaatmaatregelen - 3

Maatregel	Soort belasting	Doel	Grondslag	Vrijstellingen/uitzonderingen	Tarief	Verandering	Sector
Opslag duurzame energie- en klimaattransitie (ODE)	Verbruiksbelasting	<ul style="list-style-type: none"> Voormalig doel (tot dit jaar): Ter financiering van de SDE++	Hetzelfde als bij de EB	<ul style="list-style-type: none"> Hetzelfde als bij de EB	Hetzelfde als bij de EB	BP2023: <ul style="list-style-type: none"> Integratie in de EB (in 2023 tarief op 0, in 2024 volledig weg) Oploop van de ODE-tarieven wordt per 1 januari 2023 verwerkt in de energiebelasting	<ul style="list-style-type: none"> Hetzelfde als EB
Kolenbelasting	Verbruiksbelasting	<ul style="list-style-type: none"> Opbrengst Beprijzen kolenverbruik	Uitslag (tot verbruik) en invoer van kolen	<ul style="list-style-type: none"> Kolen gebruikt voor elektriciteitsopwekking Kolen voor duaal gebruik Kolen gebruikt anders dan als brandstof <p><i>NB: daarmee is praktisch al het gebruik van kolen vrijgesteld</i></p>	€ 15,49 per 1000 kg kolen	Niet voorzien	<ul style="list-style-type: none"> Elektriciteitssector Industrie
Vliegbelasting	Ticketbelasting	<ul style="list-style-type: none"> Beprijzen emissies bij vliegen Opbrengst	Per vertrekkende passagier van Nederlandse luchthaven	<ul style="list-style-type: none"> Transferpassagiers	€ 7,845	BP2023: Verhoging naar € 26,43 per 1 januari 2023	<ul style="list-style-type: none"> Mobiliteit (let op: luchtvaartemissies tellen niet mee voor het nationale klimaatdoel)

Overzicht fiscale klimaatmaatregelen - 4

Maatregel	Soort belasting	Doel	Grondslag	Vrijstellinge n/uitzonderingen	Tarief	Verandering	Sector
CO ₂ -heffing industrie	Belasting op emissies	<ul style="list-style-type: none"> Borgen reductiedoel industrie Industriële bedrijven prikkelen CO₂ te reduceren	CO ₂ -uitstoot boven de vrijgestelde uitstoot Belastingplichtigen: <ul style="list-style-type: none"> de ETS- industrie Afvalverbrandingsinst allaties luchgasinstallaties	-	Lineair oplopend van € 52,62 in 2023 naar € 128,71 in 2030.	<ul style="list-style-type: none"> BP23: Beperken vrijstelling met 4,85 Mton CO₂ BP25: Aanscherping tarief (mogelijk vervroegen)	Industrie
CO ₂ -minimumprijs elektriciteit	Belasting op emissies	<ul style="list-style-type: none"> Investeringszekerheid verduurzamingsinvesteringen	Uitstoot die gepaard gaat met elektriciteitsproductie in ETS-installaties	-	Oplopend van € 14,90 in 2022 naar € 31,90 vanaf 2030	<ul style="list-style-type: none"> Dit jaar evaluatie van prijspad, in BP2024 mogelijk update.	Elektriciteits-sector
CO ₂ -minimumprijs industrie	Belasting op emissies	<ul style="list-style-type: none"> Investeringszekerheid verduurzamingsinvesteringen	Zelfde grondslag als de CO ₂ -heffing	-	Oplopend van € 14,90 in 2022 naar € 31,90 vanaf 2030	<ul style="list-style-type: none"> Dit jaar evaluatie van prijspad, in BP2024 mogelijk update.	Industrie
Carbon Border Adjustment Mechanism (CBAM)	Invoerbelaasting op emissies	<ul style="list-style-type: none"> Zorgen voor eerlijke toegang EU-markt en aanwakkeren CO₂ beprijzing buiten EU	Uitstoot bij productie in het buitenland van ingevoerde goederen	-	ETS-prijs, minus aantal vrije rechten op de EU-markt, minus in buitenland betaalde CO ₂ -prijs	<ul style="list-style-type: none"> BP23: start pilot (enkel rapportage bij NEa) 2026: begin heffing	Industrie

TER BESLISSING SVP RETOUR UITERLIJK WOENSDAG 22 FEB 2023

Aan

de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

Directie
Verbruiksbelastingen,
Douane en
Internationale aang.

Persoonsgegevens

nota

Vastgoedaandelentransacties voor internetconsultatie

Datum

16 februari 2023

Notanummer

2023-0000034222

Bijlagen

1. Nota
2. Wetttekst consultatie
3. MvT consultatie

Aanleiding

Eerder bent u akkoord gegaan met het uitwerken en internetconsulteren van een maatregel om een btw-besparende vastgoedaandelenconstructie tegen te gaan (bijlage 1). Deze wijziging kan meelopen in het BP24. Met deze nota leggen wij een concept wettekst en memorie van toelichting aan u voor (bijlagen 2 en 3) en vragen wij uw akkoord om deze stukken, onder voorbehoud van latere politieke besluitvorming, ter internetconsultatie aan te bieden.

Beslispunt

Gaat u ermee akkoord de bijgevoegde conceptwetgeving ter openbare internetconsultatie aan te bieden en zo ja de consultatie van 27 februari 2023 tot 27 maart 2023 (vier weken) te laten lopen?

Kern

- Het voorstel voorkomt dat een dubbele vrijstelling (van btw en ovb) van toepassing is bij de levering/verkrijging van nieuwe onroerende zaken via een (kwalificerend) aandelenbelang door in voorkomende gevallen de toepassing van de samenloopvrijstelling in de overdrachtsbelasting uit te sluiten. Alsdan vindt bij een dergelijke verkrijging van nieuwe onroerende zaken heffing van 10,4 % ovb plaats.
- Voorgesteld wordt om een internetconsultatie van vier weken te starten (van 27 februari 2023 tot 27 maart 2023). Internetconsultatie zal naar verwachting bijdragen aan de kwaliteit van de wetgeving omdat daardoor een vollediger beeld verkregen wordt van de effecten van de maatregel op de vastgoedmarkt.
- Het is denkbaar dat belanghebbenden die gebruik maken van deze constructie in reactie op de internetconsultatie betogen dat bestrijding ervan onwenselijk is, gelet op de behoefte aan meer woningen en onroerende zaken om zorg en onderwijs te huisvesten.
- Mogelijk geven zij aan dat deze maatregel bouw- en investeringsbeslissingen beïnvloedt en/of dat de extra kosten zullen worden doorberekend in de verkoop- of verhuurprijs van de onroerende zaak of de prijs van de grond.
- Ambtelijk BZK is met het oog op woningmarktaspecten geïnformeerd over de voorgenomen maatregel. Zij hebben aangegeven de logica van dit

17.02.23
Alhoewel
Mull

~~pl~~
~~sp~~
~~di~~
~~A~~
~~...~~
~~...~~
~~...~~
~~...~~
~~...~~
~~...~~

voornemen in te zien en hebben vooralsnog geen bezwaren. Zij kijken uit naar de inzichten uit de internetconsultatie.

- Wij merken op dat het gaat om zeer complexe materie en het is denkbaar dat uit de consultatie nog onvoorziene en onbedoelde effecten blijken. Dat kan reden zijn het wetsvoorstel aan te passen of te heroverwegen.
- De internetconsultatie vindt mogelijk deels gelijktijdig met de uitvoeringstoets plaats. Dat is niet gebruikelijk maar gelet op het krappe tijdpad voor het BP24 en de wens om het wetsvoorstel te consulteren onvermijdelijk. Daarbij geldt wel het voorbehoud dat op moment van aanvang van het toetsingstraject niet reeds voorzienbaar zal moeten zijn dat de wettekst nog op enig punt materieel wordt aangepast; bovendien zal de toetsingstermijn en -duur met elke (inhoudelijke) aanpassing van het voorstel dienen te worden onderworpen aan herziening.
- De maatregel zal worden meegenomen in de voorjaarsbesluitvorming. De budgettaire opbrengst van deze maatregel (€ 155 miljoen) kan worden gebruikt voor de invulling van de taakstellende opdracht 'opmerkelijke belastingconstructies', die oploopt van € 160 miljoen in 2024 tot € 550 miljoen structureel per 2027.
- Bij de internetconsultatie zal expliciet worden aangegeven dat de eventuele invoering van het wetsvoorstel afhankelijk is van (1) de uitkomsten van de internetconsultatie, (2) de uitkomsten van de uitvoeringstoets en (3) de politieke besluitvorming.
- We vragen de nota woensdag 22 februari 2023 retour omdat de laatste tekentas voor het Krokusreces dinsdag 21 februari 2023 sluit en anders pas ná dit reces zekerheid bestaat over de eventuele internetconsultatiedatum. Gelet op het krappe tijdpad voor BP24 is van belang dat we de internetconsultatie tijdig starten zodat genoeg tijd blijft bestaan om de nuttige input daaruit te verwerken.

Communicatie

Er is veel aandacht voor ontwikkelingen rondom vastgoed(markt). Indien ervoor gekozen wordt het wetsvoorstel te consulteren, worden een persbericht en ondersteunende proactieve communicatie voorbereid.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

TER BESLISSING

Aan

de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst
de staatssecretaris van Financiën – Toeslagen en Douane

Directie Algemene Fiscale
Politiek

Persoonsgegevens

nota

Startnota pakket Belastingplan 2024

Aanleiding

Om een goed overzicht te bieden bevat deze nota een overzicht van de op dit moment voorziene wetsvoorstellen en trajecten in 2023, alsmede een voorlopige planning. Daarnaast vragen wij via deze nota akkoord voor het opnemen van diverse maatregelen en wetsvoorstellen in het pakket Belastingplan 2024. Over een deel van de maatregelen heeft nog geen besluitvorming plaatsgevonden; voordat maatregelen in het Belastingplan 2024 worden opgenomen zal hiertoe in het voorjaar moeten worden besloten. De maatregelen voor de Fiscale verzamelwet 2025 worden in een aparte nota aan u voorgelegd.

Datum

17 februari 2023

Notanummer

2023-0000028426

Bijlagen

- 1A: Wetsvoorstellen
- 1B: Wetsvoorstellen pakket BP
- 1C: Voorstel BP23
- 1D: Beschrijving maatregelen BP
- 1E: Mogelijke wetgeving
- 1F: Wetsvoorstel BES
- 2A: Planning 2023
- 2B: Brieven 2023
- 3: Indicatieve planning BP23
- 4: overzicht impact IH-portfolio

Besispunt 1: voorlopige planning fiscale wetsvoorstellen

Gaat u akkoord met de voorlopige planning van de diverse fiscale wetsvoorstellen, de wetsvoorstellen van Toeslagen en de wetsvoorstellen van Douane (bijlage 1A)?

Besispunt 2: opname maatregelen in het Belastingplan 2024

Gaat u akkoord met het opnemen van de voorgestelde maatregelen en wetsvoorstellen in het voorlopige pakket Belastingplan 2024, zoals opgenomen in bijlage 1B en 1C?

Maatregelen 1 t/m 22 liggen op het beleidsterrein van StasFB. Maatregelen 23 en 24 liggen op het beleidsterrein van StasTD.

*Akkoord,
nie opname
akkoord (1B & 2a)
ook 7d.
Hulle*

Toelichting bij besispunt 2

- Op basis van o.a. het coalitieakkoord, moties & toezeggingen en reparatiewetgeving is een inventarisatie van fiscale maatregelen en wetsvoorstellen opgesteld. In bijlage 1 is een voorstel opgenomen voor de voorlopige inhoud van het pakket Belastingplan 2024.
- Aan het einde van de nota is opgenomen aan welke uitgangspunten we getoetst hebben voordat maatregelen onderdeel kunnen uitmaken van het pakket Belastingplan 2024.
- Dit is nog geen volledig beeld van het pakket Belastingplan 2024. Er lopen meerdere trajecten die invloed (kunnen) gaan hebben op de inhoud van het pakket Belastingplan 2024 en ook mogelijk leiden tot zelfstandige wetstrajecten. Dat betreft, los van de gebruikelijke lasten- en koopkrachtbesluitvorming in voorjaar en augustus, met name trajecten als het IBO Klimaat, de uitwerking van de transitiestrategie, fiscale knelpunten

stoppersregeling, de verdere invulling van de taakstelling constructiebestrijding en het dossier beperken fiscale regelingen/vereenvoudiging (o.a. n.a.v. diverse evaluaties). Het is denkbaar dat besluitvorming over deze trajecten ook deels leidt tot wetgeving in te dienen in 2025.

- Verder inventariseren de Belastingdienst en DGFZ wetgevingswensen voor het BP24 (en BP25) of Fiscale Verzamelwet die kunnen bijdragen aan verbetering van de uitvoering en vereenvoudiging van het fiscale stelsel. Deze inventarisatie is in een afrondende fase en mogelijke maatregelen worden in een volgende nota aan u voorgelegd.
- Tegelijkertijd is noch de uitvoeringscapaciteit noch de wetgevingscapaciteit onbeperkt.
- Bij diverse ketens van de Belastingdienst zijn de mogelijkheden om IV-capaciteit vrij te maken voor nieuwe maatregelen (zeer) beperkt. Zo zijn in de IH-keten enkel parameterwijzigingen en aanpassingen van toelichtingen mogelijk tenzij er herprioritering plaatsvindt. Een eerste inschatting van de mogelijke impact van de voorgestelde maatregelen in het pakket Belastingplan die raken aan het IH-portofolio kunt u vinden in bijlage 4. Daaruit blijkt dat er in de IH diverse maatregelen zijn die – mede afhankelijk van de vormgeving – meer betreffen dan een parameterwijziging of een aanpassing van toelichtingen. Momenteel wordt uitgewerkt hoe deze maatregelen zoveel mogelijk als parameterwijziging of als aanpassing van toelichtingen kunnen worden verwerkt en daarmee beter inpasbaar worden in het IV-portofolio. Indien dit bij maatregelen niet mogelijk is, zult u daar nader over worden geïnformeerd.
- Daarnaast is de beschikbare wetgevingscapaciteit van DGFZ voor in 2023 in te dienen wetgeving al grotendeels ingevuld met de nu voorziene wetsvoorstellen. Naast het BP24-pakket (op dit moment incl. twee complexe maatregelen voor constructiebestrijding: BOR en overdrachtsbelasting), betreft dat nu o.a. omvangrijke projecten zoals het toekomstige stelsel van box 3, Betalen naar Gebruik en Europese implementatiewetgeving (Pijler 2, btw, DAC8).
- Daarom kan er niet worden uitgesloten, dat gedurende het jaar, wanneer nieuwe maatregelen zich aandienen, opnieuw geprioriteerd zal moeten worden.

Beslispunt 3: Wetgeving BES (Stas FB)

- Stemt u in met de voorstellen en aanpassingen in de fiscale wet- en (lagere) regelgeving van CN die in bijlage 1F zijn opgenomen?¹
- Vanuit B/CN (Belastingdienst Caraïbisch Nederland) is de wens naar voren gekomen om ook de overdrachtsbelasting integraal in het huidige voorstel mee te nemen. De overdrachtsbelasting wordt echter zo fundamenteel gewijzigd dat wij in de uitvoering grote problemen verwachten als deze reeds in 2024 in werking zou treden. Wij verzoeken u akkoord te gaan om de herziening van de overdrachtsbelasting in CN uit te stellen tot 2025.

¹ Onderwerpen die in de notitie in mei 2022 zijn genoemd maar hier niet zijn vermeld, stuiten thans nog op uitvoeringsproblemen.

A. L. H. O. C.

A. L. H. O. C.

J. H. E.

Informatiepunt 1: *Methode toewijzen fiscale maatregelen aan wetstraject*

- Het uitgangspunt is om fiscale wetgeving waar mogelijk te spreiden. Beleidsmatig grotere maatregelen krijgen hun eigen wetstraject terwijl kleinere, meer technische maatregelen in een fiscale verzamelwet kunnen worden opgenomen.
- Een speciale positie heeft het jaarlijkse pakket Belastingplan gericht op invoering van maatregelen per 1 januari van het aankomende jaar, of 1 januari van een later jaar wanneer er tussen aanname van de wetgeving en de inwerkingtreding een bepaalde voorbereidingstijd voor de uitvoering nodig is.
- Maatregelen kunnen worden opgenomen in het pakket Belastingplan als wordt voldaan aan een van de volgende uitgangspunten:
  - Er bestaat een Europeesrechtelijke verplichting voor een bepaalde inwerkingtredingsdatum;
  - Er bestaat een budgettaire noodzaak voor een bepaalde inwerkingtredingsdatum;
  - Er bestaat voor de reparatie van jurisprudentie noodzaak voor een bepaalde inwerkingtredingsdatum;
  - Er bestaat politieke noodzaak voor een bepaalde inwerkingtredingsdatum;
  - De maatregel leidt tot een aanzienlijke verbetering voor de uitvoering of vereenvoudiging van het stelsel.

Bij het opstellen van de planning is uitgegaan van bovenstaande uitgangspunten. Relevant is vooral dat de meeste maatregelen in het Belastingplan 2024 terechtkomen vanwege de budgettaire afspraken die voortvloeien uit het coalitieakkoord of de voorjaarsbesluitvorming.

Informatiepunt 2 StasFB: *Uitvoeringsgevolgen Belastingdienst*

- Beleid en uitvoering willen aan de voorkant beter inzicht in de uitvoerbaarheid te hebben. Niet alleen op losse wetsvoorstellen, maar ook op de combinatie daarvan op het terrein van IV en personeel. Dit zodat de effecten op de uitvoering tijdig kunnen worden meegewogen in de (politieke) besluitvorming. Ook de Raad van State heeft hier aandacht voor gevraagd.
- Daarom zijn afgelopen periode de beleidsvoorstellen geïnventariseerd die mogelijk uitvoeringscapaciteit van de Belastingdienst vergen (naast fiscaal beleid ook beleid van andere opdrachtgevers). Van deze voorstellen is, waar mogelijk, een eerste inschatting van het effect op de uitvoering gemaakt en de samenloop bekeken.
- Hieruit blijkt dat als beleidswensen moeten worden ingepast, dit bij in ieder geval enkele ketens een herprioritering van het Meerjarenportofolio (MJP) Belastingdienst vergt. Dit speelt naar huidig inzicht bij de ketens voor inkomensheffing, vennootschaps- en dividendbelasting, inning & betaling en gegevens.
- Herprioritering in het MJP betekent herprioritering van beleidsvoorstellen en/of dat minder gerealiseerd kan worden op andere doelstellingen zoals verbetering dienstverlening, basis op orde, modernisering IV, toezicht etc.

-
- In de keten IH is het beeld over de inpasbaarheid van beleidsvoorstellen voldoende scherp om te kunnen stellen dat nieuwe beleidsmaatregelen met een impact op de IV-dagen niet zonder herprioritering van het MJP kunnen worden ingepast.
  - Er zal daarom zoveel mogelijk worden ingezet op het aanpassen van beleidsvoorstellen zodat deze zonder IV-impact mogelijk zijn. De aanpassing van het tijdpad voor uitfasering Cool:Gen dient zoveel mogelijk te worden vermeden. Dit kan immers een risico voor de continuïteit van de belastingontvangsten betekenen. Daarbij zijn sommige stappen van rationalisatie Cool:Gen die in 2024 gerealiseerd moeten worden randvoorwaardelijk voor de realisatie van reëel rendement box 3 in 2026.
  - Het inzicht in de inpasbaarheid van maatregelen neemt toe naarmate het inzicht toeneemt in het totaalpakket aan maatregelen. Relevant hierbij is bijvoorbeeld welke maatregelen mogelijk nog gaan volgen uit IBO-klimaat, transitiestrategie energieprijzen, vereenvoudiging, voorjaarsbesluitvorming etc.
  - In bijlage 4 is een overzicht gegeven van de maatregelen die de keten IH raken en nu (mogelijk) in het pakket Belastingplan en de Fiscale verzamelwet worden opgenomen.
  - Over de bovenstaande inventarisatie en de volledige eerste inschattingen van het effect op de uitvoering wordt u binnenkort via een separate nota geïnformeerd. Zo heeft u vroegtijdig een beeld van mogelijke dilemma's op het snijvlak beleid en uitvoering die mogelijk tijdens de voorjaarsbesluitvorming kunnen spelen. Graag plannen we daar binnenkort met u een gesprek over in.

Communicatie
n.v.t.

Politiek/bestuurlijke context

Een deel van de voorgestelde maatregelen hangt samen met de voorjaarsbesluitvorming.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

Bijlage 1A: Aanhangige wetsvoorstellen en wetstrajecten in 2023

	Aanhangig wetsvoorstel	Fase	BWP
1	Wet implementatie Richtlijn betalingsdienstaanbieders (btw)	TK (Nota n.a.v. verslag 9 februari naar TK verzonden)	StasFB
2	Wijziging van de Wet milieubeheer in verband met de overgangperiode bij de invoering van een mechanisme voor koolstofcorrectie aan de grens	TK (Nota van wijziging volgt)	StasFB
3	Wet herziening bedrag ineens	TK (Aangemeld voor plenaire behandeling)	StasFB
4	Goedkeuring van het belastingverdrag tussen Nederland en Cyprus	TK (Aangemeld voor plenaire behandeling)	StasFB
5	Wijziging van de Wet kinderopvang om aanspraak op kinderopvangtoeslag mogelijk te maken voor Oekraïense ontheemden	TK (Nota n.a.v. verslag volgt)	StasTD
6	Wijziging van de Wet op de huurtoeslag (recht op huurtoeslag voor Oekraïense ontheemden)	TK (Nader rapport 10 feb 2023 verzonden)	StasTD

Wetstrajecten	Beleidsthema
Pakket Belastingplan 2024	Diverse n.t.b.
Fiscale verzamelwet 2025	Diverse n.t.b.
Coalitieakkoord	
Betalen naar gebruik	Budgettair + klimaat
Toekomstig stelsel Box 3	Vermogen
EU-implementatie	
Aanvullende maatregelen Wet minimumbelasting 2024 (Pijler 2)	Ondernemen en tegengaan belastingontwijking
Additionele aanvullende maatregelen op bovenstaande Wet minimumbelasting 2024 uit OESO-verband	Ondernemen en tegengaan belastingontwijking
Aanpassen Eurovignet verdrag n.a.v. richtlijn Eurovignet	Ondernemen en tegengaan belastingontwijking

Buiten reikwijdte

Douane en Toeslagen	
Wetvoorstel grondslag gedeformaliseerd werken	Rechtsbescherming
Opheffing geheimhoudingsplicht t.b.v. IBTD	Rechtsbescherming
Wetsvoorstel gegevensverwerking Belastingdienst, Toeslagen en Douane	Rechtsbescherming
Wet cameratoezicht douane	Douane
Gegevensdeling douane met Politie of Kmar	Douane
Verzamelwetsvoorstel Douane	Douane
Hersteloperatie Toeslagen	Toeslagen
Overige	
Flankerende maatregelen grensoverschrijdende verrichtingen	Ondernemen en tegengaan belastingontwijking
Hybride mismatchmaatregel	Ondernemen en tegengaan belastingontwijking
Gefaseerde inwerkingtreding van het onderdeel rechtsbescherming van de Wet Stroomlijnen afhankelijk van de uitkomsten van het overleg met de Raad voor de Rechtspraak, Raad voor de Rechtsbijstand en J&V	Rechtsbescherming
Wijzigingen n.a.v. herijking van de invorderingswet, de herijking van de invorderingsstrategie en de heroverweging stroomlijnen rood blauw	Rechtsbescherming
Wetgeving FSV/MSNP tegemoetkoming	Rechtsbescherming
Mogelijke wijzigingen WOZ	Wonen

Bijlage 1B: Voorstel wetsvoorstellen in pakket Belastingplan 2024

	Maatregel	Beleidsthema
1	Wetsvoorstel Belastingplan	Divers
2	Wetsvoorstel BES	Caribisch Nederland
3	Wetsvoorstel vastgoedmaatregel in het fbi-regime en aanpassing van het fgr en de vbi	Ondernemen en tegengaan belastingontwijking
4	Wetsvoorstel fiscaal kwalificatiebeleid rechtsvormen	Ondernemen en tegengaan belastingontwijking

1. Wetsvoorstel Belastingplan

- Voor de beschrijving van de diverse voorgestelde maatregelen in het wetsvoorstel Belastingplan zie bijlage 1C en 1D.

2. Wetsvoorstel BES

- Wij hebben u reeds in een notitie in mei 2022 (Notanummer 2022-0000147100) nader geïnformeerd over een aantal knelpunten in het fiscale stelsel van Caribisch Nederland (CN).
- Naar aanleiding van dat overleg zijn wij reeds overeengekomen om de onderwerpen die in de notitie zijn genoemd aan te passen, te verbeteren of te laten vervallen in 2024 (overigens deels in 2025 vanwege de complexiteit van een aantal te verbeteren belastingregelingen).
- Naar aanleiding van uw dienstreis aan de BES-eilanden in december 2022 zijn een aantal overige, meer eenvoudige regelingen ter sprake gekomen waarvan we eveneens menen dat die moeten worden aangepast.
- De voorgestelde maatregelen staan vermeld in bijlage 1F.

3. Wetsvoorstel vastgoedmaatregel in het fbi-regime en aanpassing van het fgr en de vbi

- Dit wetsvoorstel is aangekondigd met Prinsjesdag 2022. Per 1 januari 2025 is het voor de fiscale beleggingsinstelling (fbi) niet langer mogelijk om direct te beleggen in vastgoed (vastgoedmaatregel). Het flankerend beleid in de overdrachtsbelasting gaat gelden per 1 januari 2024.
- Daarnaast zullen de definities van het fonds voor gemene rekening (fgr) en de vrijgestelde beleggingsinstelling (vbi) aangepast worden per 1 januari 2024. Dit wetsvoorstel heeft budgettaire consequenties.

4. Wetsvoorstel fiscaal kwalificatiebeleid rechtsvormen

- Het wetsvoorstel omvat, kort gezegd, (1) de codificatie van het Nederlandse kwalificatiebeleid voor (buitenlandse) rechtsvormen; en (2) het vervallen van het unanieme toestemmingsvereiste met tot gevolg dat de open commanditaire vennootschap (cv) niet meer bestaat.
- E.e.a. wordt voorzien van overgangsrecht en flankerende maatregelen in de inkomstenbelasting en de overdrachtsbelasting. Er zijn in beginsel geen budgettaire consequenties.

Bijlage 1C: Voorstel wetsvoorstel Belastingplan 2024 in tabelvorm

Voor de Staatssecretaris van Financiën, Fiscaliteit en Belastingen

	Maatregel	Reden opname	Beleids thema	
1	Wijzigen IACK (co-ouderschapsregeling)	Reparatiewetgeving	Arbeid en inkomen	✓
2	Wijzigen IACK (materiële toets)	Budgettaire derving + toegezegd voor 1/1/24	Arbeid en inkomen	✓
3	Verhogen reiskostenvergoeding	Budgettaire derving + politiek	Arbeid en inkomen	✓
4	Verbeteringen overbruggingswetgeving box 3 <ul style="list-style-type: none"> - Aanpassingen partnerregeling - Aandeel in spaarpot VvE box 3 - Verfijning vermogenscategorie 2 in box 3 (onderzoek loopt) 	Toegezegd door stas FB	Vermogen	✓
5	Groen beleggen	Budgettaire derving + al goedgekeurd door stas FB	Klimaat	✓
6	Wettelijke grondslag maken t.b.v. uitwisselen van informatie door energieleveranciers	EU-verplichting	Klimaat	✓
7	Afschaffen vrijstelling metallurgische processen	Budgettaire opbrengst + coalitieakkoord	Klimaat	✓
8	Beperken vrijstelling elektriciteitsproductie	Budgettaire opbrengst + coalitieakkoord	Klimaat	✓
9	Afschaffen verlaagd tarief glastuinbouw	Budgettaire opbrengst + coalitieakkoord	Klimaat	✓
10	Aanpassen hoogte CO2 min prijs elektriciteit en industrie na evaluatie	Toegezegd door stas FB	Klimaat	✓
11	Individuele CO2 heffing glastuinbouw	Politieke noodzaak	Klimaat	✓
12	Actualisering wetgeving duurzame warmtebronnen	Budgettaire derving	Klimaat	✓
13	Wijziging Wet belastingen van rechtsverkeer i.h.k.v. constructiebestrijding (overdrachtsbelasting)	Budgettaire opbrengst	Wonen	✓
14	Reparatie in eigenwoningregeling bij verhuisregelingen voor partners met een eigenwoningverleden	Reparatiewetgeving	Wonen	✓
15	Afschaffing van de betalingskorting bij de IB	Budgettaire opbrengst + wens stas FB	Ondernemen en tegengaan belastingontwijking	✓
Buiten reikwijdte				
17	Met terugwerkende kracht aanpassen doorschuifregeling bij ontbinding, specifiek voor ondernemingsverliezen	Reparatiewetgeving	Ondernemen en tegengaan belastingontwijking	✓
18	Herstel fout van het percentage van de vrije ruimte in de WKR	Reparatiewetgeving	Ondernemen en tegengaan belastingontwijking	✓
19	Reparatie conserverende aanslagen Excessief Lenen	Reparatiewetgeving	Ondernemen en tegengaan belastingontwijking	✓

Moet dit niet in een apart wetsvoorstel?